

Léčitelská tradice v rodině doktora Kittela

Zájem o lékařské umění probudil v Janu Josefu Kittelovi jeho otec, u kterého získal dobré základy již v dětství. Melchior Jan Antonín Kittel byl totiž ranhojičem a svému povolání se vyučil ve válce. Melchiorův otec Kaspar Kittel byl také ranhojičem a pro svou lékařskou dovednost byl mezi obyvateli Šumberku i okolních horských obcí velmi uznáván. Přestože měl jedenáct dětí, jeho profesi převzal jen jediný syn - Melchior Jan Antonín. Byl původně zámečnickem, věnoval se ale hlavně lékařskému řemeslu. Početností své rodiny předčil ještě svého otce - z jeho dvou manželství vzešlo 14 dětí. Ze čtrnácti potomků Melchiora Jana Antonína se lékařství věnovali dva synové - Jan Josef Antonín Eleazar a Ignác Kašpar Antonín, který úspěšně léčil a vedl v Šumberku lékárnu. Aby mohl druhorozený syn Jan Josef Antonín Eleazar Kittel léčit, měl se údajně podrobit zkouškám před krajským grémiem v Mladé Boleslavi, kde po jejich úspěšném složení kandidát získával „Ztrestat Incorporationis et Approbationis“. Tímto atestem získaná hodnost chirurga dávala již možnost ucházet se o povolání lékaře. Podle zápisu v matrice, kde je u jména Jan Josef Kittel uveden titul „d. Med. Chirurgie“ je zřejmé, že u zkoušky obstál a stal se osobním lékařem hrabat Defoursů. Ti v té době sídlili na zámku Hrubý Rohozec u Turnova. Tehdy již Kittel dosahoval v léčení takových úspěchů, že si jeho služeb žádaly i známé osobnosti z Prahy. Ve své době dokázal operovat dokonce i oči. V rodinné tradici pokračovali i jeho synové - otec jim umožnil univerzitní studia.

Rodina J. J. A. Kittela

KASPAR KITTEL, ranhojič - dědeček

Margareta, roz. Assmann - babička

MELCHIOR KITTEL (1680 - 1740), lékař a zámečník - otec

Justina, roz. Rössler (1681- 1731) - matka

JAN JOSEF ANTONÍN KITTEL (1704 - 1783)

ANNA MARIE, rozené Günter (1707 - 1782) - manželka

jejich děti

JOSEF PAVEL (1728 - 1803)

působil jako chirurg zřejmě v Liberci

MELCHIOR IGNÁC (1729 - 1792)

byl chirurgem a porodníkem pravděpodobně
v Hodkovicích nad Mohelkou

ANNA MARIA Euprosina (1730 - 1735)

JENOVEFA (1732 - 1784)

KAJETÁN FERDINAND (1735 - 178(?))

stal se chirurgem na jílemnickém panství u hraběte
Arnošta Quida Harracha

ANNA MARIA Rosalia (1736 - 1739)

ANTONÍN FRANTIŠEK (1738 - 1767)

léčil v Žandovč u České Lípy

FILIP JAKUB (1742 - 1799)

byl knězem na Šumberku (Krásná)

ISIDOR FRANTIŠEK (1744 - 1761)

MARIA ANNA (1746 - 1746)

EUSTACH JAROLÍM 1748 - ?

pracoval jako lékař v polském Tarnówě, za úspěšné
léčebné metody zde pravděpodobně získal šlechtický titul

ANNA MARIA (1750 - 1752)

Lékařem se nestal pouze Filip Jakub, ten zvolil kněžskou dráhu, a Isidor František, který zemřel v pouhých 17 letech. S výjimkou Jenovefy se dospělosti nedožily ani Kittelovy dcery Anna Maria Euprosima, Anna Maria Rosalia, Maria Anna a Anna Maria. Všechny (jedna brzy po narození) zemřely v dětském věku. Zde je vidět, jak silně byla osoba Jana Josefa Antonína Kittela glorifikována. „Zázračný doktor“ by jistě dokázal pomoci vlastním dětem. Smrt jeho dcer vyvrací i legendu o dohodě s ďáblem, podle které nesměl Kittelovi po dobu padesáti let zemřít jediný pacient. O tom, že byl Jan Josef Antonín Kittel geniální lékař a dobrý člověk, však pochybovat nelze.

Údaje o narození a smrti členů rodiny Jana Josefa Kittela jsem našla v knížce Kaspar Kittel. Napsal ji a v roce 1993 vlastním nákladem vydal Vladimír Novotný z Jistebka. Podkladem mu byly výsledky bádání Alfreda Hübnera z Huti. Koníčkem pana Hübnera bylo pátrání po historii rodu Kittelů, což je patrné z celého názvu knížky - Kaspar Kittel - rod Kittel ze Šumberku dle Alfreda Hübnera z Huti 40.

Ani panu Hübnerovi se však nepodařilo nalézt kroniku obce Šumberk-Jistebko, o níž tvrdili pamětníci, že existovala ve dvou českých verzích. Obě se záhadným způsobem ztratily. Ve státním archivu je pouze farní kronika datovaná rokem 1756 s posledním zápisem z roku 1934.

V knížce pana Novotného se kromě jiného píše:

„Pátrat po původu jmen bývá někdy zajímavější, než určitá místa přímo navštívit. Vydejme se na výlet ve své mysli, jako prstem po mapě, tak jak slovo Kittel vysvětlují ti, kteří se zabývají výzkumem na daném poli. Jméno Kittel nemá jen smysl jako příjmení, ale i též v daleké minulosti byla některá místa takto označena. Kittel v překladu znamená „halena“, staročesky „kyle“. Byl to výstražný název pro místa, kde na obchodní cestě hrozilo nebezpečí loupežného přepadení.

Tolik k názvu Kittel ve spojitosti s názvem daného místa, nás více zajímá ve spojitosti lidmi, respektive rodem, který přišel do míst, kde dnes žijeme my, do obce Šumberk-Jistebko. Záměrně používám „Šumberk-Jistebko“, ve všech dokladech, ať již úředních či v poznámkách lidí, se vždy udával název Šumberk-Jistebko, nebo Schumberk-Gistei. Jen pro upřesnění: v hovorové mluvě se říkalo jdu na Šumberk, nebo na Jistebko, ale ve styku s úřady vždy Šumberk-Jistebko.“

Na jiném místě čteme:

„Tak jako vždy, když je některý člověk schopný, je předmětem různých spekulací, proto v průběhu let vzniklo mnoho legend a mýtů o rodu Kittelů. Lidé, kteří se snažili rod pošpinit, většinou vyhledali ve starých písemnostech různé zprávy, dali je dohromady, přestože se týkaly několika různých osob, něco si ještě přibájili a mýtus je hotov (na druhé straně několika členům rodu nebylo, a do dnešní doby není, přiznáno vzdělání a tím ani titul doktora).

Nabízí se otázka, proč se takto živí legendy? Odpovědí je několik. Veškeré písemnosti jsou psané švabachem a německým jazykem. Dokumenty jsou roztrženy po různých místech a ten, kdo jako „nepovolaná“ osoba o ně projeví zájem, je podezřelý v očích těch, kteří drží v rukou ono tajemství. Proč asi?“

Vladimír Novotný se zmiňuje také o původním hřbitovu, který se nachází za kostelem:

„Byl vybudován v roce 1783 a sloužil do roku 1900, kdy byl na hranici s Maršovicemi otevřen hřbitov nový. Z německého překladu knihy „Jablonec nad Nisou“ je zřejmé, že původní hřbitov za kostelem byl již obsazen, a proto vyvstala nutnost zřídit hřbitov nový. Pamětníci sdělují, že na hřbitově za kostelem je pochováno 28 příslušníků rodu Kittel. Dnes zatím nevíme, zda sloužil i obcím, které tvořily farnost. Každý, kdo navštíví toto místo, si jistě řekne, že velikost místa je daleko větší než pro oněch 28 hrobů, ale další zůstává tajemstvím. Dnes je zde zachováno 5 hrobů ve špatném stavu, na třech jsou málo čitelné nápisy a dva kříže uprostřed hřbitova patří, dle paní Mikulové, místu posledního odpočinku doktoru Johannu Josefu Kittlovi a jeho manželce Anně Marii roz. Günter (tato informace je na jiném místě v této knize označována za mylnou. Také oba kříže již na hřbitově nejsou. Byly přemístěny do kostela). Nejprve byli uloženi v kryptě kostela, ale v roce 1800, dle nařízení císařské kanceláře ve Vídni, umístěni na hřbitov, stejně tak jako se dělo na mnoha jiných místech celého císařství.

Před rokem 1783 byl hřbitov pro farnost ve Bzí, ale ani ten se již nezachoval, v této malebné vesničce je dnes hřbitov na jiném místě než byl ten původní.“

Svou knihu o rodu Kittelů pan Novotný uzavírá těmito slovy:

„Zbývá nám jen doufat, že někdy v budoucnosti se najde někdo z tohoto místa, filosoficky fundovaný a ten jako projev lásky a díky k tomuto kraji osvětlí tuto zatajovanou dobu, pro příští potomky, ale to je zatím spíše jen touha“.

Vladimír Novotný zemřel v lednu 2011 a toho, po čem toužil, tedy vydání této knihy s mnoha novými informacemi o doktoru Kittelovi, se bohužel nedožil.

Libuše Novotná

